

Delovni paket (DP) 7: Družbeni in komunikacijski vidiki

Strokovno mnenje o družbenih in komunikacijskih vidikih v zvezi z uporabo mask

Datum prejema vprašanja:	15. 7. 2022
Zastavljavec vprašanja:	DP0 – koordinacija
Vprašanje prejeto po:	e-pošta
Rok za pripravo odgovora:	20. 7. 2022
Datum odgovora:	19. 7. 2022
Prejemniki odgovora:	DP0 – koordinacija

Vprašanje

Priprava strokovnega stališča o: 1. morebitni obvezni uporabi mask (zdravstvene ustanove in DSOji), in sicer za obdobje intenzivnega širjenja virusa v populaciji; 2. vključitvi solidarnosti in skrbi za skupnost v priporočila o uporabi maske; 3. komuniciranju v zvezi s priporočili o maskah.

Strokovno mnenje

Na podlagi pregleda strokovne literature in izkušenj iz Slovenije in tujine v DP7 priporočamo naslednje:

1. Maske v zaprtih prostorih ter v gneči na odprtih javnih prostorih uporabljajo vsi, ki so **starejši od 60 let** in/ali zaradi bolezni oz. drugih razlogov spadajo v **rizične skupine**.
2. Za varovanje zdravja starejših ali zaradi bolezni ranljivih **svetujemo obvezno uporabo mask v zdravstvenih ustanovah, DSOjih**.
3. NIJZ naj izda nalepke v dveh barvah, s katerimi jasno označimo različne ravni, in sicer a) **obvezna uporaba maske** (DSO, zdravstveni dom), b) **priporočena uporaba maske** (javni prevoz, nakupovalna središča, dvorane za športne in kulturne prireditve itd.).
4. V javnih prostorih naj se **spodbuja uporaba mask iz solidarnosti in skrbi za skupnost**, to sporočilo pa naj podajo v javnih nastopih tako predstavniki vlade kot NIJZ, seveda tudi z zgledom.
5. NIJZ naj **promovira uporabo zanesljivih in kakovostnih mask ter njihovo pravilno uporabo**.
6. **Maske naj se brezplačno zagotovijo** na vseh mestih, na katerih je njihova uporaba obvezna. Maska naj bo na voljo na vidnem mestu ob vhodu v te prostore. Komuniciranje v takih prostorih naj bo usmerjeno v **pozitivno motiviranje**, npr. v obliki zahvale za uporabo maske (tudi na nalepkah, gl. tč. 3) in sporočilo, da lahko masko brezplačno prejmejo, če je nimajo s sabo.

7. NIJZ naj zaprosi osrednje medije, naj objavljajo oglase, v katerih se na kratko in jasno pove, zakaj je potrebna in koristna uporaba mask. Nujno sporočilo za javnost je: **uporaba mask je znak solidarnosti in skrbi zase in za skupnost.**
8. Nujno je treba **preprečiti stigmatizacijo oseb**, ki uporabljajo masko. Namesto tega je treba te ljudi predstaviti kot ljudi, ki jim je mar zase in za skupnost.
9. Vlada RS naj se o komunikacijski strategiji v zvezi z maskami in drugimi ukrepi za zajezitev širjenja virusa SARS-CoV-2 uskladi z NIJZ. Predstavnice in predstavniki vlade naj se v javnih nastopih **izognejo neprofesionalnemu komuniciranju** o maskah, virusu in bolezni ter prepustijo strokovno komuniciranje stroki. Raziskave namreč kažejo, da nestrokovno komuniciranje vodi v relativiziranje in zavračanje priporočil in ukrepov.
10. Poplava komuniciranja o vprašanih, povezanih s covidom-19, je lahko kontraproduktivna, zato naj bo **količina informacij ustrezno dozirana**, sporočila pa naj bodo jasna in dosledna.
11. Sporočila v zvezi z maskami in drugimi priporočili NIJZ in ukrepi vlade RS naj bodo **prilagojena različnim družbenim skupinam**, upoštevajo naj se komunikacijske poti, po katerih pridejo informacije do njih. (Identifikacija teh poti in načinov vplivanja na različne družbene skupine je eden izmed glavnih ciljev DP7.)

Reference:

1. Euprera. 2022. Strategic Health Communication Network. <https://euprera.org/what-we-do/member-networks/com-covid/>
2. Hyland-Wood B. et al. 2021. Toward effective government communication strategies in the era of COVID-19. *Humanities & Social Sciences Communication* 8 (30). <https://www.nature.com/articles/s41599-020-00701-w>
3. WHO. 2022. Global research on coronavirus disease (COVID-19). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/global-research-on-novel-coronavirus-2019-ncov/>
4. Lupton D. et al. 2021. *The face mask in COVID times: A sociomaterial analysis*. Berlin & Boston: De Gruyter.
5. Kamin T. & Perger N. 2021. Failures in crisis communication during the COVID-19 pandemic in Slovenia: What can we learn from audience feedback? *Teorija in praksa* 58 (special issue): 517-535. <https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/tip/napake-v-krizni-komunikaciji-med-pandemijo-covid-19-v-sloveniji-kaj-nas-lahko-nau%C4%8Di-odziv-publike.pdf>

Sprejem strokovnega mnenja

Strokovno mnenje je bilo obravnavano na sestanku DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki, dne 19. 7. 2022.

Do predloga se je opredelilo 4 članov DP.

Rezultati glasovanja: ZA: **4** PROTI: **0** VZDRŽAN: **0**

Obravnavanje strokovnega mnenja na posvetovalni skupini (Izpolnjuje DP0: koordinacija)

Strokovno mnenje je obravnavala posvetovalna skupina: **DA** **NE**

Če da:

Strokovno mnenje je bilo na posvetovalni skupini obravnavano dne **21.7.2022**

Posvetovalna skupina se je z mnenjem seznanila.
